

Jézus betegeket gyógyít

¹⁷Aztán lejött velük a hegyről és egy sík terepen megállt. Rengeteg tanítvány sereglett oda hozzá, s hatalmas tömeg gyűlt köré egész Júdeából, Jeruzsálemből, valamint a tíruszi és szidoni tengermellékről, ¹⁸hogy hallgassák, és meggyógyultak, akiket tisztátalan lelkek kínoztak. ¹⁹Az egész tömeg arra törekedett, hogy megérinthesse, mert erő áradt belőle, és mindenkit meggyógyított.

A boldogságok

²⁰Ekkor tanítványaira emelte tekintetét és megszólalt: „Boldogok vagytok, ti szegények, mert tiétek az Isten országa. ²¹Boldogok vagytok, hogy most éheztek, mert jól fogtok lakni. Boldogok vagytok, akik most sírtok, mert nevetni fogtok. ²²Boldogok vagytok, ha gyűlölnék benneteket az emberek, kizárnak körükből és megrágalmaznak, s neveteket, mint valami szégyenletes dolgot, elvetik az Emberfia miatt. ²³Örüljete azokban a napokban, ha majd ez bekövetkezik, és ujjongjatok, mert nagy jutalomban részesültök a mennyben! Atyáik is így bántak a prófétákkal. ²⁴De jaj, nektek, gazdagok, mert már megkaptátok vigasztokat. ²⁵Jaj nektek, akik most jóllaktok, mert éhezni fogtok! Jaj nektek, akik most nevettek, mert sírni és jajgatni fogtok! ²⁶Jaj nektek, ha az emberek hízelegnek nektek! Hisz atyáik is így tettek a hamis prófétákkal.

Fontosabb kifejezések, magyarázatok:

„Az evangélista Jézus környezetében három csoportot különböztet meg: „tizenkettő”, a tanítványok nagy sokasága és a nagy tömegben odaseregülő nép. Ebben a csoportosításban az ősegyház struktúrája tükröződik vissza: a „tizenkettő”, mint felelős vezetők, a tanítványok, akikből összetevődik a hívők közössége, valamint a misszionálás előtt álló néptömeg, mely nyitottsága és érdeklődése folytán kész arra, hogy befogadja Jézus tanítását.” A jelenlevő tömeg egyik része Zsidó-ország területéről jött, melyet Lukács szokása szerint, Júdea névvel illet. Jeruzsálemet külön említi abból a nézetből, hogy az a főváros. Tírusz és Szidon vidéke jelképezi a pogányságot, immár nem csak a zsidók felé nyit Jézus. Mielőtt Jézus Isten kinyilatkoztatójaként lépne fel, gyógyításaival bizonyítja, hogy különleges hatalom birtokosa. A szóbeli kinyilatkoztatást megelőzi a tettebeli kinyilatkoztatás.

a boldogságok – ez a Máténál található híres hegyi beszéd párhuzama (Mt 5-7). A Lukácsnál olvasható beszéd, pár mondat kivételével szinte megtalálható Máténál is. Ennek oka, hogy valószínűleg ugyanazt a forrást használták mindketten.

Lukácsnál négy „boldogság” és négy „jaj” van egymással párhuzamba állítva. Máténál nyolc boldogság van, de nincsenek jajok. Lukács konkrét állapotra vonatkoztatva írja le a boldogságokat (szegénység, éhezés, sírás, üldöztetés), míg Máténál inkább erkölcsi hangsúlyt kapnak. A formát tekintve a lukácsi változat bizonyul eredetibbnek. „A Mátéi „boldogságok” jobban megfelelnek az Ószövetségben, főleg a bölcsességi irodalomban gyakran előforduló megfogalmazásoknak, melyek szinte mindig egyes vagy többes számban a harmadik személyt használják.” Jézus viszont nem a szokásos bölcsességi megfogalmazásban, hanem próféta módon direkt a hallgatósághoz fordulva mondta el a boldogságokat, amelyeket üdvösséget hirdető próféta mondásoknak nevezünk. A négy boldogság közül az első három egységet alkot: a szükségben lévő Jézus –tanítványt szólítja meg. A negyedik mind a tartalom, mind a hosszúság szempontjából kiválik a többitől. Új helyzetet feltételez: a tanítványok üldözött mivoltát. Minden jel arra utal, hogy a negyedik boldogságot az első háromtól függetlenül adták tovább, s ez csak a hagyomány késői szakaszában kapcsolódott az első háromhoz.

A boldogságok címzettjei a tanítványok, de nem csak a „tizenkettő”, hanem a „tanítványok nagy sokasága”. Jézus tehát mindazokhoz szól, akik nyitottak személyisége és tanítása felé.

boldog – héber asré és a görög makariosz szavakból áll.

szegény – héber megfelelője „ani”, görögül pedig „ptókhosz”- az Ószövetségben ráutalást, függő viszonyt, függőséget fejez ki. Ez lehet szociális jellegű, azaz az anyagiakat nélkülöző rászorul a gazdagok, tehetősek segítségére. Ugyanakkor jelezheti a szegények Istenre való ráutaltságukat is. Éppen a szükségben lévők érzik át igazán az Istenre való ráutaltságukat, s így szinte természetesen nyitottabbak az Isten iránt, mint azok, akik megfelelő anyagi javakkal és egzisztenciával rendelkeznek. Jézus közvetlen tanítványai is a szegényebb néprétegből kerülnek elő, így ők azok, akik készséges szívvel hallgatják Jézus örömhírét. „A hallgatók Jézus tanítványaiként biztosak lehetnek abban, hogy Jézus az Ő oldalukon áll, különleges figyelemmel kíséri őket és kiterjeszti rájuk az üdvösséget jelentő uralmát.”

„a lélek szerinti szegények”- a szegénység a lélekben lakik, a lelki szegény nem csak az anyagi javaktól szakad el, hanem a magasabb rendű értékektől is, saját akaratótól, vágyaitól. Ez a kiüresedés szükséges, hogy be tudja fogadni Isten királyságát.

„éheztek” - A jelen nélkülözőknek ígéri Jézus a jövőbeli biztos anyagi megtérést. Mély belső vágyat asszociál az emberben valami után, ami szinte leküzdhetetlen. Ugyanakkor a jövőbeli jóllakás és a végidőbeli lakomán való részvételt jelenti. Erről a lakomáról beszélnek a végidőt meghirdető próféta szövegek és erről a lakomáról beszél Jézus is a példabeszédeiben

„sírto” – az ige háttérben minden bizonnyal az Iz 61,1-2 vers áll. Ebben a próféta a babiloni fogság után működő Izajás saját küldetéséről szól, amelyhez a szomorúak vigasztalása is hozzá tartozik: „Az Úr lelke nyugszik rajtam, mert az Úr felkent engem. Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, és meggyógyítsam a megtört szívűeket... hogy megvigasztaljam mind a szomorkodókat...” A sírók tehát lényegében a szegényekkel való rokon értelmű szavak. Nem pusztán a földi nyomorúság miatt következik be a sírás, hanem elsődleges oka Jeruzsálemnek, a szent városnak az elhagyatottsága, mely mögött a gonoszság működése áll. Ugyanakkor a világban tapasztalható minden fájdalom és rossz miatt bánkódó emberek tömege, akik vigasztalást kizárólag csakis az Istentől remélhetnek. Jelentheti a személyes bűnök miatti belső fájdalmat is.

a negyedik boldogság –a tartalma is eltérő, mint az eddigieknek. Nem csak egyszerűen ínséghelyzetről szól, hanem üldözésről, bár ez a szó kifejezetten nincs az evangéliumban. Ebben a boldogságban a keresztények fájdalmas tapasztalata tükröződik vissza, a zsidók irántuk tanúsított ellenséges magatartása. Az üldözés valóságát a 22. versben négy ige jelzi: gyűlölnek, kizárnak, gyaláznak, neveteket mint gonoszkat kivetik. A gyűlölet nem csak érzelmet jelent, hanem annak konkrét megnyilvánulását is. A gyűlölet következménye a keresztények számára a zsinagógából való kizárás, amely jogi eljárás formájában történik, valamint a gyalázkodás és a rágalom.

jaj – a négy boldogságot, mint ellenpólust négy jaj követ. A jaj-jal bevezetett próféta mondások általában fenyegetések, amelyek azonban a megtérést kívánják előmozdítani. Jézus a jajkiáltásokkal nem csak az anyagi javakat, az azokkal együtt járó jólétet és meglepültséget ítéli el, hanem elsősorban az Isten felé való nyitottság hiányát. A gazdag önelégült és önmagára irányuló, s így szemben áll Isten országával.